

Az MHTT Civil-katonai kapcsolatok Szakosztálya

KONFERENCIA KIADVÁNYA

„Rend vagy káosz?”
Az Információs műveletek aspektusai

című konferencia

2022. november 29.

Görgey Artúr Laktanya,
(2000 Szentendre, Dózsa György út 12-14.)

Szervezőbizottság:

*Balogh Péter ezds.
Dr. Nyikes Zoltán őrgy.
Dr. Remek Éva ha.
Rózsa Edit ha.
István Krisztina ha.*

Szerkesztették:

*Dr. Nyikes Zoltán őrgy.
István Krisztina ha.*

Közreműködők:

*Benkő Ildikó Melinda hdgy.
Ivanov Csilla törm.
Szentmihályi Anna ha.*

Illusztrációk, képek, hangfelvétel:

*Vincze Nóra (meghívó és plakáatterv)
Darabos Viktória (fotó)
Hernáczki Csaba zls. (hang- és képfelvétel)*

Tartalomjegyzék

Előszó.....	4. oldal
Meghívó és plakát.....	6. oldal
Részletes program.....	9. oldal
Cikk a konferenciáról.....	11. oldal
Előadók és előadások.....	17. oldal
Dr. habil. Kis-Benedek József: A világ 2022-ben.....	18. oldal
Dr. habil. Simicskó István, PhD: Kihívások – képességek.....	20. oldal
Dr. Szabóné Dr. Gál Mariann r. alezredes: Tendenciák a bűnfelderítésben és a bűnmegelőzésben.....	21. oldal
Prof. Dr. Rajnai Zoltán: Stratégiai gondolkodás a kiberbiztonságban.....	22. oldal
Prof. Dr. Kovács László dandártábornok: Kiberműveletek és az információs műveletek kapcsolata.....	24. oldal
Varga Zsófi: "North Star" - a kognitív fölény horizontális fejlesztésének perspektívája.....	25. oldal
Prof. Dr. Kiss Zoltán László ezredes: Az orosz hibrid műveletek néhány katonaszociológiai aspektusáról.....	27. oldal
Dr. Hangya Gábor ezredes: KÁOSZ az információs műveletekben vs. REND az információs műveletekkel - a parancsnok agymanóinak szerepe.....	30. oldal
Dr. habil. Remek Éva: CIMIC gyakorlat az elméletben.....	31. oldal
Panelbeszélgetés (képekben).....	34. oldal
Életképek.....	38. oldal
Köszönetnyilvánítás.....	41. oldal

Előszó

Tisztelt Olvasó!

Egy maga nemében nem szokatlan, mégis fontosnak gondolt kiadványt tart a kezében, illetve olvashatja elektronikusan. Abban semmi szokatlan nincs, hogy egy-egy konferenciát követően, az elhangzott fontosabb előadások összegzése kapcsán, konferencia kötet készül. A különlegessége abban rejlik, hogy egy alig egy éve felállított katonai alakulat az MH Kiber- és Információs Műveleti Központ (továbbiakban: MH KIMK) mennyire fontosak gondolta, szinte születése pillanatában, hogy egy tudományos konferenciát szervezzen munkájának elméleti megalapozása céljából.

Maga a konferencia, az egyik jogelőd alakulat az MH Civil-katonai kapcsolatok és Lélektani Műveleti Központ évenként megrendezett szakértői beszélgetéseiből, háttértanácskozásából nőtte ki magát, amelyet a novemberi konferencia társszervezőivel, a Magyar Hadtudományi Társaság (továbbiakban: MHTT) szakértőivel folytatott.

Az MH KIMK felállításának alapötlete abból fakad, hogy a Magyar Honvédségnek is alkalmazkodni kell a XXI. század kihívásaihoz. Már-már közhely, hogy a bennünket körülvevő információs környezet bonyolulttá, alkalmanként átláthatatlanná vált. Kevesen gondolták volna, hogy a 2. világháború után közel 80 évvel és a véres délszláv konfliktus után közel 3 évtizeddel Magyarország szomszédságában pusztító, háborús konfliktus bontakozik ki, amely egy része nem a fizikai csatatereken, hanem az információs térben valósul meg. Csak ez az egyetlen esemény és annak pro és kontra képviselői által végzett bonyolult műveleteik is jelzik nem egyszerű az eligazodás.

Az információs környezet leírására többfajta módszer is létezik, a legegyszerűbben három dimenzióra, az információsra, fizikaira, és a kognitívra (tudati) oszthatjuk fel¹. E három dimenzióban értelmezhetőek az Információs Műveletek, amelyek bár katonai terminológiát jelentenek végrehajtás szempontjából szélesebb szereplői (állami, nem kormányzati) kört feltételeznek.

Az Információs Műveletek definiálása kapcsán a NATO AJP 3.10 kiadványt, illetve a Magyar Honvédség Információs Műveletek Doktrínáját (Ált 57) hívom segítségül, amely a már említett 3 dimenzióra, rétegre lebontva határoz meg képességeket, tevékenységeket:

- lélektani műveletek (Psychological Operations – PSYOPS);
- megjelenés, viselkedés, arculat (Presence, Posture and Profile – PPP);
- műveleti biztonság (Operations Security – OPSEC);
- információvédelem (Information Security – INFOSEC)
- megtévesztés (Deception);
- elektronikai hadviselés (Electronic Warfare – EW);
- fizikai megsemmisítés (Physical Destruction);

¹ https://www.doctrine.af.mil/Portals/61/documents/AFDP_3-13/3-13-DoI-INFO-Introduction.pdf P3-13 (letöltés időpontja:2023.01.22)

- kulcsfontosságú vezetőkkel való érintkezés (Key Leaders Engagement – KLE);
- műveletek számítógépes hálózatokkal (Computer Network Operations – CNO);
- civil-katonai együttműködés (Civil-Military Cooperation – CIMIC)²

Amint az a felsorolásból is látszik, meglehetősen széles területet ölel fel ez a terminológia, amely az információs műveleteket írja le.

Mi katonák terveinket, elképzeléseinket hadijátékok (wargaming) felhasználásával próbáljuk le, ahol a pro és kontra összetevők figyelembevételével vizsgáljuk meg vajon elképzeléseink kiállják-e az idők és a környezeti hatások próbáját. Ezen hadijátékokon számos alkalommal került bizonyításra, hogy ha a fizikai térben működő erőink nem elégségesek a feladatok végrehajtására, a nem kinetikus képességek jelentős erőfokozók lehetnek. Ezen nem kinetikus összetevők, mint például az idén már 20 éve rendszerben működő CIMIC, vagy PSYOPS, CNO, INFOSEC és EW stb. koordinációjával még koncentráltabb eredmények érhetőek el. Az információs műveletek irányítására már korábban is létezett egy ezzel foglalkozó törzselem a Magyar Honvédségben, amely rendszeresen dolgozta fel a keletkezett témaköröket. Viszont a koordinált képességek szanaszét, az MH különböző alakulatainál, szervezeteinél voltak megtalálhatóak. Ekkor született döntés, hogy ezeket szervezeti integrációval, hatékonyabban tevékenykedő új hadrendi elem felállításával kell működtetni. Ez volt az MH KIMK születésének pillanata, amely 2022.01.01-es felállításával a nem kinetikus képességek esszenciájává vált.

Ehhez fogható, szakmatörténeti pillanatok nem gyakoriak, a Magyar Honvédség életében a maga nemében teljesen egyedinek gondolom. Ezért gondoltuk, hogy partnereinkkel, kiemelten az MHTT-vel szervezünk olyan konferenciát, amely tudományos igénnyel járja körbe a tevékenységi körünk fő kérdéseit. Célkitűzéseinkhez nagyhírű, nagy tudású előadókat sikerült megnyernünk, akikkel 2022. november 29-én egy jó hangulatú konferenciát bonyolítottunk le. A nagyszámú érdeklődő közönség, a szünetekben, de a rendezvény után is folytatta a választott témákkal kapcsolatos diskurzusát, amelyek igazolták célkitűzéseinket.

Tisztelt Olvasó!

E felvezető gondolatokkal ajánlom szíves figyelmükbe a konferencia kiadványunkat. Találkozunk 2023-ban a második konferenciánkon.

Balogh Péter ezredes

² AJP 3.10. 1-10 (2015)https://cld.pt/dl/thumb/40e71e02-28do-4c6e-b2f4-248aebd8ca49/CPOS_HERANCA/Fase%20Conjunta/Anexos/6-AEOM/%28DCM%29%20-%20Doutrina%20Militar%20Conjunta/DMC%2010%20-%20Opera%C3%A7%C3%B5es%20de%20Informa%C3%A7%C3%A3o%20%28INFO%20OPS%29/AJP-3.10-InfoOps%20Ed%20A%20V1%20Dec%202015.pdf?size=xl&crop=false&format=pdf (a letöltés időpontja:2023.01.22)

Meghívó és plakát

MEGHÍVÓ

az MH Kiber- és Információs Műveleti Központja,
valamint
az MHTT Civil-katonai kapcsolatok Szakosztálya
tisztelettel meghívja a

„Rend vagy káosz?”

***„Az információs műveletek
aspektusai”***

című tudományos konferenciára.

A konferencia időpontja és helyszíne:

2022. november 29. 08.30-13.30
Görgey Artúr Laktanya,
(2000 Szentendre, Dózsa György út 12-14.)

A rendezvényen való részvétel **regisztrációhoz** kötött!

Regisztrációját 2022. november 15-ig a
rendezvenyek.mhkimk@mil.hu email címen teheti meg.

*Balogh Péter ezredes
parancsnok*

"REND VAGY KÁOSZ?"

Az Információs műveletek aspektusai konferencia

A konferencia időpontja és helyszíne:

2022. november 29. 08.30–13.30

Görgey Artúr Laktanya,

(2000 Szentendre, Dózsa György út 12–14.)

5-ös épület, 25-ös terem.

PROGRAM

08:30

MEGNYITÓ

Balogh Péter ezredes
az MH Kiber- és Információs Műveleti Központ
parancsoka

08:40

Prof. Dr. Kovács László dandártábornok
egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
az MH Kiberműveleti Parancsnokság, parancsnoka

09:20

Dr. Hangya Gábor ezredes
az MHP Stratégiai Kommunikációs Főnökség, főnöke

10:00

Dr. habil. Kis-Benedek József
egyetemi tanár, az MTA doktora

10:40

SZÜNET

11:00

Dr. Simicskó István, PhD
a Honvédelmi Sportszövetség elnöke

11:20

Szabóné Gál Mariann r. alezredes
a Nemzeti Védelmi Szolgálat, Tudományos
Tanácsának elnöke

11:40

Prof. Dr. Rajnai Zoltán
egyetemi tanár, az Óbudai Egyetem dékánja,
Magyarország kiber koordinátora

12:00

Varga Zsófi

a HM Oktatási- és Ifjúságstratégiai Főosztály
Oktatási és Képzési Osztály
vezető kormánytanácsosa

12:20

Prof. Dr. Kiss Zoltán László ezredes
egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem

12:40

Dr. habil. Remek Éva
egyetemi docens, Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
az MHTT CIMIC Szakosztályának elnöke

13:00

PANELBESZÉLGETÉS

13:30

ZÁRSZÓ

Balogh Péter ezredes
az MH Kiber- és Információs Műveleti Központ
parancsoka

13:40

EBÉD

A rendezvényen való részvétel regisztrációhoz kötött!

Regisztrációját 2022. november 15-ig a

rendezvenyek.mhkimk@mil.hu email címen teheti meg

Részletes program

„Rend vagy káosz?” Az Információs műveletek aspektusai
című konferencia programja

08:30	MEGNYITÓ Balogh Péter ezredes az MH Kiber- és Információs Műveleti Központ parancsoka
08:40	A világ 2022-ben Dr. habil. Kis-Benedek József egyetemi tanár, az MTA doktora
09:20	Kihívások - képességek Dr. habil. Simicskó István, PhD a Honvédelmi Sportszövetség elnöke
10.00	SZÜNET
10.20	Tendenciák a bűnfelderítésben és a bűnmegelőzésben Dr. Szabóné Dr. Gál Mariann r. alezredes a Nemzeti Védelmi Szolgálat, Tudományos Tanácsának elnöke
10.50	Stratégiai gondolkodás a kiberbiztonságban Prof. Dr. Rajnai Zoltán egyetemi tanár, az Óbudai Egyetem dékánja, Magyarország kiber koordinátora
11.20	Kiberműveletek és az információs műveletek kapcsolata Prof. Dr. Kovács László dandártábornok egyetemi tanár, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, az MH Kiberműveleti Parancsnokság, parancsnoka
12.00	EBÉD
13.00	"North Star" - a kognitív fölény horizontális fejlesztésének perspektívája Varga Zsófi a HM Oktatási- és Ifjúságstratégiai Főosztály Oktatási és Képzési Osztály vezető kormánytanácsosa
13.20	Az orosz hibrid műveletek néhány katonaszociológiai aspektusáról Prof. Dr. Kiss Zoltán László ezredes egyetemi tanár, Nemzeti Közsolgálati Egyetem
13.40	KÁOSZ az információs műveletekben vs. REND az információs műveletekkel - a parancsnok agymanóinak szerepe Dr. Hangya Gábor ezredes az MHP Stratégiai Kommunikációs Főnökség, főnöke
14.00	CIMIC gyakorlat az elméletben Dr. habil. Remek Éva egyetemi docens, Nemzeti Közsolgálati Egyetem, az MHTT CIMIC Szakosztályának elnöke
14.20	PANELBESZÉLGETÉS Dr. habil. Remek Éva
14.50	ZÁRSZÓ Balogh Péter ezredes az MH Kiber- és Információs Műveleti Központ parancsoka

Moderátor: Rózsa Edit ha.

Cikk a konferenciáról

[Kibertér: válaszok az új kihívásokra \(honvedelem.hu\)](http://honvedelem.hu)

KIBERTÉR: VÁLASZOK AZ ÚJ KIHÍVÁSOKRA

Szöveg: [Rózsa Edit](#) | Fotó: [Darabos Viktória](#) | 2022. december 7. 10:00

„Rend vagy káosz? Az információs műveletek aspektusai” címmel rendezte meg első tudományos konferenciáját a honvédség egyik legfiatalabb alakulata, az MH Kiber- és Információs Műveleti Központ (MH KIMK)

A honvédség kiber és nem-kinetikus területét, a civil-katonai kapcsolatokat, valamint a lélektani műveleteket szakmacsoportokat egyesítő alakulata a Magyar Tudomány Napja konferenciasorozat részeként a Magyar Hadtudományi Társaság Civil-katonai kapcsolatok Szakosztálya (CIMIC) közös szervezésében lebonyolított konferenciája az információs műveletek aspektusait vizsgálta meg neves, a területen elismert, szaktekintéllyel rendelkező előadók közreműködésével.

A rendezvényt megnyitó előadásában Balogh Péter ezredes - a katonai szervezet parancsnoka - azt emelte ki, hogy a honvédség felismerte: az információs környezet mára, annyira bonyolulttá vált, hogy a hagyományos eszközökkel nem lehet válaszokat találni a felmerülő kérdésekre, az újfajta kihívásokra. Elmondása szerint, a konferenciának éppen az a célja, hogy előadóink segítségével elinduljunk abba az irányba, hogy ebben a változóban lévő világban a megfelelő kérdéseket tehesük fel és aztán megadhassuk a megfelelő válaszokat. Mint elmondta, a Magyar Honvédség ennek céljából hozta létre azt az alakulatot, amely képes kezelni az információs környezet három rétegének - a fizikai, az információs és a kognitív rétegek - kihívásait. Ez a tevékenység nem kizárólag katonai, éppen ezért nagyon fontos az együttműködés a társszervekkel és a társadalommal.

Mi jellemzi a világot 2022-ben? A kérdésre Dr. habil. Kis-Benedek József egyetemi tanár, az MTA Hadtudományi Bizottságának elnökhelyettese adott válaszokat, előadásában hangsúlyozva az MH KIMK jelentőségét a jelen és a jövő kihívásainak kezelésében.

A konferencia résztvevői Dr. habil. Simicskó István, korábbi honvédelmi miniszter, a Honvédelmi Sportszövetség elnöke előadásából átfogó képet kaphattak napjaink kihívásairól és azokról a képességekről, amelyek a változás menedzselését segíthetik.

A Nemzeti Védelmi Szolgálat Tudományos Tanácsának elnöke, Dr. Szabóné Dr. Gál Mariann rendőr alezredes, antikorrupciós szakértő a „Tendenciák a büntudományban és a büntudományban” című előadásában a korrupciós kockázatok csökkentését szolgáló lezárt és folyamatban lévő kutatásokról beszélt. Kiemelte azokat az aktív tevékenységeket, melyeket az egyének és a szervezetek befolyásmentes feladatellátása érdekében végeznek.

Magyarország kiberkoordinátora, Prof. Dr. Rajnai Zoltán, a stratégiai gondolkodás fontosságát fejtette ki a kiberbiztonság érdekében. Mint elmondta, stratégiai szinten rend van a káoszban.

A közelmúltban megalakult MH Kiberműveleti Parancsnokság (MH KIBP) parancsnoka, Prof. Dr. Kovács László dandártábornok, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, - aki több mint 20 éve foglalkozik elektronikai hadviseléssel, információs műveletekkel és kiberhadviseléssel - előadásában a kiberműveletek és az információs műveletek kapcsolatát mutatta be. Kiemelte a hazai kiberbiztonság műszaki és emberi alapjai fejlesztésének szükségességét, felvázolva a jelenlegi helyzetet és a fejlesztési irányokat. Az új igényekhez igazodó jogszabályi változások ismertetésén túlmenően azokról a feladatokról is beszámolt, melyeket a kibervédelemben és az offenzív képességek megteremtésében a Magyar Honvédségnek meg kell oldania. Különösen fontos ez, hiszen, mint mondta, a társadalmi, politikai, gazdasági, kulturális, katonai folyamatok jelentős része a kibertérben történik.

A konferencia délutáni plenáris ülés első előadója, Varga Zsófi, nemzetközi kapcsolatok szakértő, a Magyar Hadtudományi Társaság CIMIC szakosztályának külkapcsolatokért felelős titkára fejtette ki elméletét a kognitív fölény horizontális fejlesztésének perspektívájáról. Mint elmondta, a kognitív ellenállóképesség létfontosságú a társadalom és a hadsereg számára.

Aktuális témáról, az orosz hibrid műveletek katonaszociológiai aspektusáról tartott nagy ívű előadást Prof. Dr. Kiss Zoltán László ezredes, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Katonai Vezetőképző Intézet, Katonai Vezetéstudományi és Közismereti tanszék egyetemi tanár, aki a témában több tucat nemzetközi és hazai katonaszociológiai kutatás vezetője. Számos példával illusztrált előadása fontos, aktuális kérdésre világított rá.

„KÁOSZ az információs műveletekben, illetve REND az információs műveletekkel” címből vezette le előadását dr. Hangya Gábor ezredes, az MHP Stratégiai Kommunikációs Főnökség főnöke, aki a civil-katonai együttműködés, a lélektani műveletek és a katonai kommunikáció, mint nem-kinetikus szakterületek gyakorlati aspektusaival, illetve azok az információs műveletekben betöltött helyével és szerepével foglalkozott. Előadásában bemutatta, hogyan tud hozzájárulni a nem-kinetikus szakterület az információs műveleti környezet megértéséhez.

A konferencia társszervezője, a Magyar Hadtudományi Társaság Civil-katonai kapcsolatok Szakosztályának elnöke, Dr. habil. Remek Éva egyetemi docens, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok tanszékének oktatója, a CIMIC gyakorlat az elméletben című előadásában kiemelte a civil katonai együttműködés fontosságát, a humán biztonság és a bizalom erősítését. Változó világunkban a nemzetközi kapcsolatok változó gyakorlata új megoldásokat kíván.

A konferencia zárszavában Balogh Péter ezredes az elhangzott előadások alapján összegezve elmondta: A központ megalakítása előremutató esemény volt, hiszen nemzetközi példákból kiindulva követi a nemzetközi trendeket, kiegészítve a magyar sajátosságokkal és szemléletekkel, ezzel is gazdagítva a szövetség elméleti és gyakorlati munkáját. Az MH KIMK olyan egyedülálló lehetőséget biztosít majd a Magyar Honvédség számára, amely lehetővé teszi a kinetikus feladatok hatékony támogatását. Kiemelte, hogy a Magyar Honvédség feladatainak hatékonyabb végrehajtását jelentősen segítik a központ azon képességei, amelyek a Stratégiai Kommunikációval (StratCom) és az elektronikai hadviseléssel koordinálva jelennek meg a Magyar Honvédség szervezetében. A konferencia összegzéseként elmondhatjuk: az MH KIMK olyan komplex képességet épít ki az újonnan felálló MH KIBP alárendeltségében, amely segíti a Magyar Honvédség parancsnokának döntéshozatali folyamatait.

Konferenciáról készült videó: [„Rend vagy káosz? Az információs műveletek aspektusai” - YouTube](#)

***Előadók
és
előadások***

Dr. habil. Kis-Benedek József
egyetemi tanár az MTA doktora

1948. szeptember 04-én született Dédesen. Középiskolai tanulmányait az Egri Dobó István Gimnáziumban folytatta, majd a Kossuth Lajos Katonai Főiskolán tanult csapatfelderítő, illetve nevelőtanár szakon, ahol 1971-ben végzett. 1973-76 között a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián tanult katonadiplomáciai szakon. Négy felsőfokú (német, francia, angol, román) és egy középfokú nyelvvizsgával (holland) rendelkezik. 2002-2005 között a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Hadtudományi Doktori Iskolájába járt, értekezését 2005-ben védte meg. 2010-ben habilitált.

2020-ban megvédte nagydoktori értekezését a Magyar Tudományos Akadémián. Katonai pályafutását két év szolnoki csapatszolgálatot követően a Katonai Felderítő Hivatalnál töltötte, utolsó beosztása elemző-értékelő igazgató helyett. 10 évet töltött külszolgálatban katonadiplomataként (Belgium, Románia és Izrael). Nyugállományú ezredes. Nyugdíjba vonulását követően 2005-2010 között a Honvédelmi Minisztérium Elektronikai, Logisztikai és Vagyonkezelő Zrt-nél dolgozott K+F szervezési területen. 2001-től oktatott a Corvinus Egyetemen, illetve a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen. Jelenleg óraadó tanár a Milton Friedman Egyetemen, a Nemzeti Közsolgálati, valamint a Kodolányi János Egyetemen.

2006 és 2013 között az Európai Unió Pályázati Ügynökségénél nemzeti szakértőként dolgozott biztonsági témájú pályázatok bírálásában. A Magyar Hadtudományi Társaságnak 2003 óta tagja, 2006-tól a Nemzetbiztonsági Szakosztály elnöke, a Társaság szakértője, 2010-től 2019-ig a Társaság elnökhelyettese volt. MTA köztestületi tag, valamint a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottságának elnökhelyettese. Rendszeresen publikál, kutatási területe: biztonságpolitika, Közel-Kelet, terrorizmus, nemzetközi válságkezelés.

„A világ 2022-ben”

Merre tart a világ 2022-ben és ezt követően (2040)

Az előadás a világpolitikai trendeket két részben mutatja be. Az első rész elméleti megközelítést tartalmaz, elemzi a jelenlegi és várható erőviszonyokat globális és regionális szinten, bemutatja a főbb szereplőket, azok egymáshoz fűződő viszonyát, kitér a nem állami tényezőkre, a nemzetközi normák betartására, illetve azok negligálására, valamint utal a konfliktusok természetére. Bemutatja a konfliktusokat erősítő és az azt gyengítő tényezőket.

A második részben az előadó a globális trendek néhány tényezőjét elemzi a gazdaság, a klímaváltozás és a kibervédelem területén. Regionális szinten kitér az előadás az orosz-ukrán konfliktusra, Európa helyzetére, a kelet-ázsiai konfliktusokra és a MENA térség problémáira.

Dr. habil. Simicskó István, PhD
a Honvédelmi Sportszövetség elnöke

Dr. Simicskó István a Kereszténydemokrata Néppárt frakcióvezetője, országgyűlési képviselő, volt honvédelmi miniszter, a honvédelmi sportszövetség elnöke, állam- és jogtudományok habilitált doktora. Kutatási területe a különleges jogrendek.

„Kihívások – képességek”

Felgyorsult, globalizálódó világban élünk. A 21. Század a megpróbáltatások, az új fenyegetések évszázada, amely a biztonsági környezet megváltozását hozta magával. Az egy pólusú világrend megrendülni látszik. Az emberiséget válságok sora éri: gazdasági, környezeti, energia, migrációs válság, terrorizmus, pandémia, lokális háborúk.

A háborúkat immár nem csak hagyományos fegyverekkel, közvetlenül a ténylegesen érdekelt hatalmak vívják, hanem a konfliktus sokszor hibrid eszközökkel, a háttország gazdaságának és társadalmának meggyengítése útján, olykor proxy háború formájában, azaz támogatott felek útján zajlik.

Az egyes országok kormányzatainak célja nem lehet más ebben a bizonytalanságokkal, veszélyekkel teli időszakban, hogy a lehető legteljesebb módon, az elérhető képességek legszélesebb skáláját fejlesztve felkészüljön a jelenben felismerhető, és a jövőben minden valószínűség szerint felmerülő kihívásokra. Ezen törekvések sikerességéhez a honvédelem, a nevelés és a társadalompolitika eszközrendszerének összehangolt alkalmazására, valamint megerősítésére van szükség.

Dr. Szabóné Dr. Gál Mariann r. alezredes

a Nemzeti Védelmi Szolgálat, Tudományos Tanácsának elnöke

22 éve dolgozom a közigazgatásban hivatásos állományúként. 2013-tól veszek részt a Nemzeti Védelmi Szolgálat tevékenységében. A Nemzeti Védelmi Szolgálat Tudományos Tanácsának alapító tagja, majd 2020-tól az elnöke.

Antikorrupciós kormányzati szakértőként veszek részt a korrupciómegelőzést zászlajára tűző nemzetközi szervezetek munkájában:

- az ENSZ (Korrupció elleni Egyezmény végrehajtása),
- az Európa Tanács Korrupció Elleni Államok Csoportja (GRECO),
- az OECD nemzetközi vesztegetéssel foglalkozó Munkacsoportja.

2016-tól a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) Vezető Közsféra Integritás Tisztviselők Munkacsoportjának (SPIO) állandó delegáltja.

„Tendenciák a bűnfelderítésben és a bűnmegelőzésben”

A 2011-ben megalakult Nemzeti Védelmi Szolgálat tevékenységének köszönhetően elmondható, hogy mára már magas szintre emelkedett a védelmi hatáskörébe tartozó állomány korrupcióval szembeni ellenállóképessége.

A belügyminiszter irányítása alá tartozó szervezet elé megalapításakor azt a célt tűzték ki, hogy innovatív módon alkalmazza a korrupciómegelőzés eszközeit, valamint aktívan járuljon hozzá a védetti állomány erkölcsi tartásának megerősítéséhez. Az előadás a Nemzeti Védelmi Szolgálat belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési eszköztárának kulcselemeit mutatja be, különös figyelemmel az egyének és a szervezetek befolyásmentes feladatellátását támogató kutatásokra és fejlesztésekre.

Prof. Dr. Rajnai Zoltán

egyetemi tanár, az Óbudai Egyetem dékánja,
Magyarország kiber koordinátora

Egyetemi tanár az Óbudai Egyetemen, egyben a Bánki Donát Gépész és Biztonságtechnikai Mérnöki Kar dékánja.

Dr. Rajnai Zoltán korábban a Magyar Honvédség ezredeseként szolgált (1981-2013), majd 2012-től a Biztonságtudományi Doktori Iskola alapító vezetője. Fő kutatási területe a kiberbiztonság, az információbiztonság, az infokommunikációs és a telekommunikációs rendszerek területe. Dr. Rajnai Zoltán a Katonai Akadémiát 1990-1993 között végezte el, majd tanulmányait a Hadtudományi Doktori Iskolán folytatta. 2001-ben védte meg doktori címét, 2009-től egyetemi tanár.

Tanulmányait többek között Párizsban, az Összhaderőnemi Védelmi Kollégiumban végezte (2003-2004). Magyarország kiberkoordinátori feladatait 2016-tól tölti be.

„Stratégiai gondolkodás a kiberbiztonságban”

A modern democráciákban a digitális forradalom az élet minden területére kiterjed, ami jelentős függőséget generál. Manapság a társadalom tagjai kevésbé életképesek, ha nem használnak e-mail címet, bankszámlát és kártyát, vagy valamilyen pozicionáló rendszert. A digitális infrastruktúrák szerepe és jelentősége vitathatatlan, az átlátható állami funkciók, a gazdasági jólét és a sikeres tudományos kutatás megkérdőjelezhetetlen összetevőivé váltak. Egyrészt a modern információs társadalom az információs és kommunikációs technológiákat tekinti a társadalmi evolúció motorjának. Másrészt a függőség kihívásai, a fejlődés dinamikája és a penetráció üteme komoly fenyegetésekkel járnak.

2013-ban Parlamentünk elfogadta a nemzeti kiberbiztonsági stratégiát, ami meghatározza a kiberbiztonság fő céljait és irányait. Ugyanebben az évben pedig közzétettük

a kormányzati hálózatok információbiztonságáról szóló törvényt is. Ez a két kiberbiztonsági törvény fekteti le a magyar kiberbiztonsági megközelítés alapjait. Az információbiztonságról szóló törvénnyel létrejött a Nemzeti Kiberbiztonsági Koordinációs Tanács, amely a minisztériumok és az akadémiai szektor képviselőiből áll, azzal a céllal, hogy meghatározza a stratégiában meghatározott célokat. Ez a törvény azt is előírja, hogy a nemzeti kiberbiztonsági fórumon keresztül bevonják a vállalkozások képviselőit a kiberbiztonsági kérdésekbe.

Magyarország kiberkoordinátorának feladatkörét is ezzel a jogszabállyal vezették be, azzal a céllal, hogy összehangolják a technikai és politikai szintet, valamint a kormányzati szándékokat. Egyik fő feladata a kormányzati és a magánszektor közötti partnerség és bizalom erősítése is. A Kormány feladata a koordináció, hídként való működés az érintett vállalatok között, az információk megosztása és az érintetteknek segítség nyújtása. Nemzeti Kiberbiztonsági Intézet több magyar céggel is kétoldalú megállapodást kötött a magyar távközlési szolgáltatókkal.

A GovCERT fontos szerepet játszik a kiberbiztonsági folyamatokban, közvetítőként a kutatók és a hálózatgazdák, hálózat tulajdonosok között. A kutatók a talált sebezhetőséggel kapcsolatosan felvehetik a kapcsolatot a GovCERT-tel, kormányzati szervként pedig a bizalmat erősíti mind a kutatás, mind a vállalati szolgáltatások iránt. Legtöbbször a GovCERT rendelkezik a hálózatgazdákkal kapcsolatos ismeretekkel, és segíthet nyújthat a talált probléma megoldásában. Magyarországon elvárják, hogy a rendszer sebezhetőségét felfedő kutatók tájékoztassák a rendszerek tulajdonosait a problémákról. De ez számos kihívást jelent.

Fontosnak tartjuk, hogy bizalmat építsünk a sebezhetőségi bejelentésben részt vevő felek között, és mint kormányzati szerv döntő szerepet játszhat a bizalom kiépítésében, a felekkel való koordinációban és az információk megosztásában való segítségnyújtásban. A bevált gyakorlatok és iránymutatások összegyűjtése és népszerűsítése támogatni fogja ezeket az erőfeszítéseket. Sok munka áll előttünk a sebezhetőségek összehangolt közzétételével kapcsolatos tudatosság növelése terén, de az információk és tapasztalatok nemzetközi szintű megosztása támogatni fogja erőfeszítéseinket.

Nagyon fontos, hogy beszéljünk a nemzetközi fórumokon szerzett tapasztalatokról és bevált gyakorlatokról, hogy közös iránymutatásokra jussunk, de figyelembe kell vennünk a különböző országok különböző helyzetét is, figyelembe kell vennünk a nemzeti sajátosságokat is.

A hálózat- és információszolgáltatások biztonságáról szóló uniós irányelv (NIS) jelentős előrelépést jelent a magánszektorral való együttműködés terén. Ez az uniós jogszabály a legkritikusabb ágazatok szervezetével is foglalkozik, és meghatározza az állami és magáncégek közötti együttműködés alapvető szintjét. Ez gyorsítja fel a szervezetek közötti bizalom kiépítését és együttműködését. Véleményünk szerint még mindig van mit tenni az állami és a magánszektor közötti együttműködés javítása érdekében.

Prof. Dr. Kovács László dandártábornok
egyetemi tanár, Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
az MH Kiberműveleti Parancsnokság, parancsnoka

Kovács László a Magyar Honvédség Kiberműveleti Parancsnokság parancsnoka, valamint a Nemzeti Közszolgálati Egyetem egyetemi tanára. Hivatásos katona. Több mint húsz éve foglalkozik elektronikai hadviseléssel, információs műveletekkel és kiberhadviseléssel. Az egyetemi oktatás mellett tudományos kutatóként a kiberhadviselés, az információs terrorizmus, a kritikus információs infrastruktúrák védelme területeken folytat kutatásokat.

2020 szeptemberében elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia doktora címét. Parancsnokként fő feladata a Magyar Honvédség kibervédelmének és kiberműveleteinek irányítása, valamint szervezeteinek fejlesztése.

e-mail: kovacs.laszlo @ uni-nke.hu

„Kiberműveletek és az információs műveletek kapcsolata”

Mit jelentenek katonai értelemben az információs műveletek, milyen összetevői, céljai és hatásai vannak ennek a nem s annyira új műveleti formának. Az információs műveleteken belül milyen szerepet játszanak a kiberműveletek és mennyiben jelent azok alkalmazása hatékonyság növelést. A Magyar Honvédség milyen képességekkel és milyen tervekkel rendelkezik ezeken a területeken.”

Varga Zsófi

a HM Oktatási- és Ifjúságstratégiai Főosztály
Oktatási és Képzési Osztály
vezető kormánytanácsosa

Varga Zsófinak hívnak, nemzetközi kapcsolatok szakértő vagyok. Jelenleg a Honvédelmi Minisztériumban, illetve a Magyar Hadtudományi Társaság CIMIC Szakosztályán dolgozom, mint külkapcsolatokért felelős titkár. Kutatási területem az információs műveletek kognitív dimenziója.

"North Star" - a kognitív fölény horizontális fejlesztésének perspektívája

Az előadás célja, hogy átfogó képet adjon a NATO Szövetséges Transzformációs Parancsnokság (NATO Supreme Allied Command Transformation – SACT) hadviselési alapkoncepciójáról (NATO Warfighting Capstone Concept – NWCC), melynek részletes vizsgálatán keresztül – figyelembe véve a NATO kognitív hadviselési koncepcióról (NATO **Cognitive Warfare Concept**) szóló legújabb tudományos értekezéseket – választ adjon arra a kérdésre, hogyan lehet Magyarországnak, mint NATO szövetséges tagországnak saját nemzetállami adottságaihoz mérten a haderőfejlesztés folyamatába adaptálni a koncepció egyes elemeit, annak érdekében, hogy katonai hatalmi eszköze (Military Instrument of Power – MIoP) a NATO alapvető biztonsági érdekeinek védelmében megfeleljen a holnap kihívásainak egy olyan világban, ahol a katonai győzelem önmagában már nem elegendő ahhoz, hogy stratégiai előnyünket megőrizzük.

A prezentáció sorra veszi a már meglévő katonai képességek felfejlődését, hiszen az információs hadviselés, a támadó kiberműveletek és a pszichológiai műveletek összefonódása az, ami arra sarkall minket, hogy újragondoljuk a kognitív hadviselésről alkotott képünket. Stratégiai szinten kifejezetten fontosnak tartom a kollektív "kognitív biztonság" fogalmának bevezetését.

Az előadás második felében összegző értekezésre kerül sor a multidomain műveletek (Multi-Domain Operations – MDO), valamint a hatodik domain kérdéskörét illetően. Álláspontom szerint a humán a hatodik domain, mely érvelésem a kérdés természete végett, interdiszciplináris megközelítéssel kerül alátámasztásra. Vizsgálatra kerül a domain fogalma, a kognitív dimenzió és a humán domain összehasonlítása, valamint a humán domainben rejlő kihívások, amelyekben annak jellegéből adódóan kiemeleten fontos az - élethosszig tartó - oktatás és képzés megléte.

A Magyar Honvédség nagy utat járt be a nemzetközi szerepvállalások területén, melynek egyik meghatározó és legkomplexebb állomása Afganisztán volt. A műveletek alatt szerzett gyakorlati tapasztalatok során fokozatosan értékelődtek és fejlődtek fel az információs műveletek (Information Operations – INFOOPS) képességei, jelen előadást tekintve olyan kognitív képességeket kiemelve, mint a civil-katonai együttműködés (Civil-Military Cooperation – CIMIC) és a lélektani műveletek (Psychological Operations – PSYOPS). Bármely képesség fejlődése minden esetben az egyén önálló tanulási folyamatának további fejlesztési igényét vonja maga után, ezért keretrendszerrel kell nyújtani a tudás és tapasztalat feldolgozásához.

Végezetül az erő-eszköz-eljárás összhangja segítségével beazonosításra kerül a hiányzó elem, ami pedig nem más, mint a módszertan és eljárás kettőse. Hiszen adott a katona, adott a modern eszköz, a módszertan az, ami mind a két kategóriát összeköti és alkalmazhatóvá teszi.

Az előadás fő megállapítása, hogy előttünk áll az a feladat, hogy beazonosítsuk azt a módszertant, amellyel a legfontosabb, egyedi és pótolhatatlan az ember, mint katona a technológiával harmóniában egy új fejezetet alkothat a hadviselés történetében. Ehhez olyan szellemi befogadóképességre és szervezeteken átívelő konstruktív kooperációra van szükség, amely képes felülemelkedni a destruktív beidegződéseken.

Kulcsszavak: kognitív hadviselés, multi-domain, információs műveletek, módszertan

Prof. Dr. Kiss Zoltán László ezredes³
egyetemi tanár, Nemzeti Közszerológati Egyetem

Foglalkozás/beosztás: szociológus, egyetemi tanár.

Főbb tevékenységek és feladatkörök:

- empirikus katonaszociológiai kutatások vezetése ill. végrehajtása központi megrendelésre, nemzetközi ill. hazai együttműködésben (Kiemelt kutatási területek: katonaszociológia; szervezeti változtatásmenedzsment; biztonsági szektorok átalakítása és reformja; védelmi közkapcsolatok; válságreagáló műveletek és békeműveletek katonaszociológiai kérdései; CIMIC, PSYOPS, INFOPS, Public Affairs/Public Information alkalmazott társadalomtudományi aspektusai; védelmi alrendszer humán erőforrásainak konverziója);

- oktatás: az NKE közös képzési modul részét képező általános szociológia tantárgy, s számos egyéb szaktárgy tantárgyfelelőse és oktatója (pl.: szervezetszociológia; katonaszociológia; katonai műveletek szociológiája; hadszíntérelmezés katonaszociológiai kérdései; civil-katonai kapcsolatok; civil kontroll; humán erőforrás gazdálkodás)

- Hadtudományi Doktori Iskola akkreditált törzstagja, vezető oktatója; s számos, már eredményesen védett ill. védeés előtt álló PhD-hallgató tudományos témavezetője; - vezető egyetemi oktatóként számos szakdolgozat és diplomamunka témavezetője;

³ Prof. Dr. Kiss Zoltán László ezredes a Nemzeti Közszerológati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Hadtörténelmi, Filozófiai és Kultúrtörténelmi Tanszék egyetemi tanára.

Disclaimer: Az eladáson elhangzottak kizárólag az előadó gondolatai, véleménye - nem szükségszerűen tükrözik sem a HM, sem az MH, sem a NKE HHK, sem a tanszéke hivatalos álláspontját. Az előadó önmagára kötelezőnek tekintette és alkalmazta a Chatham House szabályait.

- Társadalom és Honvédelem c. folyóirat, szerkesztő (2003. szept. -2013. febr.), majd főszerkesztő (2013. febr. 22 – 2015. jan. 07.) - Magyar Tudományos Akadémia (MTA) IX. (Gazdaság- és Jogtudományok) osztály Hadtudományi Bizottság (tag 2011. december 07. óta);
- Magyar Honvédség Civil-Katonai Együttműködési és Lélektani Műveletek Központja, civil-katonai kapcsolatok (CIMIC) funkcionális szakértő (2006. óta)

„Az orosz hibrid műveletek néhány katonaszociológiai aspektusáról”⁴

Tételmondatok; hipotézisek:

- 1. A hibrid műveleteknek vannak sajátos történelmi hagyományai Oroszország és az egykori Szovjetunió politikai és katonai történetében** (történeti előzmények, tapasztalatok – s hatásuk a stratégiai kultúra alakulására).
- 2. Oroszország alapvetően sikeresen alkalmazta a hibrid hadviselés különböző, orosz specialitásokat tartalmazó fajtáit, formáit a XXI. század első és második évtizedében** (Putyin hatalomra kerülésének időpontjától az Ukrajna elleni 2022. febr. 24-i „speciális katonai műveletek” elindításáig).
- 3. Oroszország igyekezett a hibrid hadviselés lehető legtöbb eszközét bevetni és folyamatosan fejleszteni:**
 - **mind a közvetlen nemzetközi környezetét alkotó, megítélésük szerint a történelmi befolyási övezetük szerves részét képező „közel-külföld” országai, társadalmi, biztonsági szektorainak szervezetei, intézményei irányában** (lásd: orosz „békefenntartó műveletek” az **egykori szovjet tagköztársaságok területén Közép-Ázsiában**);
 - **mind azon poszt-kommunista közép-kelet-európai egykori szovjet szatellit országokban s azok közötti kapcsolatrendszerek befolyásolására, amelyek utóbb tagjai lettek a NATO-nak és az EU-nak;**
 - **mind általában az egyes „rég” EU és NATO tagországok ellen** (beszivárgással, behatolási és megosztási törekvésekkel, ill. direkt támadó információs műveletekkel);
 - **mind általában az EU és NATO egésze és intézményrendszerük egyes kulcsfontosságú elemei elleni** direkt és indirekt fellépésekkel, támadásokkal;
 - **mind a nemzetközi befolyásolási és dominancia-szerzési lehetőségek lehetőség szerinti kiszélesítésével, s a nemzetközi közösség egységének megbontására, destabilizálására** irányuló törekvések gyakorlati megvalósításával.

⁴ A MH Kiber- és Információs Művelési Központ és a Magyar Hadtudományi Társaság Civil-Katonai Együttműködés (CIMIC) szakosztály közös szervezésében megrendezésre került „Rend vagy káosz?” - Az információs műveletek aspektusai című tudományos konferencián elhangzott előadás címe és főbb gondolatai. (A megtartott tudományos konferencia helyszíne és időpontja: Szentendre, 2022. november 29.)

4. Oroszország az Ukrajna elleni **2022. febr. 24-i katonai agresszió kezdete óta már** számos részterületen egyáltalán **nem annyira sikeres** a hibrid hadviselés különböző, orosz specialitásokat tartalmazó fajtáinak, formáinak, eszközeinek alkalmazása során – noha az alkalmazott eszközök továbbra is meglehetősen változatosak (s időről időre más-más eszköz és módszer alkalmazása kerül előtérbe ill. túlsúlyba).

Stratégiai szinten továbbra is rend van, de annak fenntartásáért aktívan tenni is kell. Ezért rendkívüli fontosságú a **NATO és az EU egységes, koordinált, integrált fellépése**, s az egyes NATO és EU tagállamok **rugalmas reagálási és alkalmazkodási képességének (rezilienciájának)** megerősítése, folyamatos fejlesztése - s az, hogy **az ennek direkt vagy indirekt megbontására törekvő tagországokat erre rávegyék**, ill. szükség szerint rászorítsák.

Dr. Hangya Gábor ezredes, PhD

az MHP Stratégiai Kommunikációs Főnökség, főnöke

A szerző közel 20 éve foglalkozik a civil-katonai együttműködés (CIMIC) és a lélektani műveletek (PSYSOPS), mint nem-kinetikus szakterületek elméleti és gyakorlati aspektusaival, illetve azok az információs műveletekben betöltött helyével és szerepével. 2004-től napjainkig ezen területekhez kapcsolódó szakmai beosztásokat töltött be.

Első magyarként – a CIMIC Kiválósági Központ (CCoE) állományában – lehetősége volt aktívan részt venni a NATO CIMIC koncepcionális fejlesztésében. Katonai vezetőként volt a Magyar Honvédség Civil-katonai Együttműködési és Lélektani Műveleti Központ parancsnoka, illetve betölthette a szakma csúcsának számító nem-kinetikus törzsi elem, főnöki pozícióját. Békeműveleti tapasztalatait a témában – szintén vezető beosztásokban – Afganisztánban szerezte. Jelenlegi beosztásában – a Magyar Honvédség Parancsnoksága Stratégiai Kommunikációs Főnökség, főnökeként – a nem-kinetikus szakterület szakmai irányítójaként funkcionál. Tudományos tevékenységében a szakterület közel 10 éve van jelen, publikációk, illetve előadások formájában.

„KÁOSZ az információs műveletekben vs. REND az információs műveletekkel – a parancsnok „agymanóinak”

Előadásában hangsúlyozza az információs műveletek fontosságát, illetve annak komplexitásának kihívásait. A hatékony információs műveletek egyik zálogaként fogalmazza meg a tájékoztató, befolyásoló, együttműködési képességek – azaz a Magyar Honvédség terminológiájával, a nem-kinetikus szakterület) szükségeszerű szinergiáját.

Dr. habil. Remek Éva

egyetemi docens, Nemzeti Közszerológati Egyetem,
az MHTT CIMIC Szakosztályának elnöke

Dr. Remek Éva PhD, habilitált egyetemi docens a Nemzeti Közszerológati Egyetem, Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar, Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszékének oktatója. Kutatási területe a nemzetközi szereplők, államok, szervezetek (EU, EBESZ) interakcióinak, illetve azokat befolyásoló tényezők (kihívások, kockázatok, válságok, konfliktusok) elemzése és oktatása a biztonsági tanulmányok keretei között.

„CIMIC gyakorlat az elméletben”

(Absztrakt a „Rend vagy káosz?” Az Információs műveletek aspektusai című konferenciára)

A konferencia központi témájához röviden azok a gondolatok jelennek meg alább az absztraktban, amelyekről a szóbeli előadásban több szó esett.

A biztonság mindig a jövőről szól, Laurence Martin szavaival: „a biztonság a jövőbeli jólét biztosítása”.⁵ Ez természetesen tökéletes lenne, ha minden állam, közösség, csoport, egyén ugyanúgy látná a fenyegetettség küszöbértékét. A különböző régiókban, országokban a különböző szereplők másképp látják, másképp élik meg a biztonság minőségét, mert mások a körülmények és mások a lehetőségek. Éppen ezért van nagy jelentősége a válságövezetekben, a fegyveres konfliktusok árnyékában vagy éppen a konfliktusokban, a civil lakossággal való

⁵ Mladen Blagadić - Želimir Kešetović: Rethinking security, 2.o.
https://www.academia.edu/8424936/Rethinking_security (Letöltve: 2022. november 30.)

kapcsolattartásnak, elsősorban az egzisztenciális lét fenyegetettségétől mentes állapot megteremtésének.

A fentiekre építve a válságkezelés, a békefenntartás gyakorlatának, megvalósításának egyik módja a civil és a katonai (CIMIC) kapcsolatok hatékony együttműködésének a megteremtése. Válságkörzetekben a katonai egységek elsődlegesen harctámogató feladatot végeznek, mindemellett a megfelelő műveleti környezet kialakításában is van szerepük. A civil-katonai együttműködés így olyanforma összekötő kapocsnak tekinthető, amely az adott műveleti környezetben működő nemzeti és helyi hatóságokkal, szervezetekkel, civil szervezetekkel, nemzetközi szervezetekkel és magával a civil társadalommal is kapcsolatot tart fenn.⁶ Ahogyan arról korábban már szó volt, a cél pontosan a társadalom számára az egzisztenciális biztonság megteremtése. Erre vonatkozóan a civil-katonai kapcsolatban közreműködők alapvetően négyféle feladatot végeznek: felkészítést, kapcsolattartást, elemzés-értékelést, illetve azok végrehajtását.⁷

A 21. század új típusú kihívásai nagy hatással vannak az európai kontinensre, illetve az európai regionális szervezetek nemzetközi kapcsolataira, a globális érdekérvényesítő képességeire. Az előadás témája fókuszához igazodva az európai biztonság fenntartásához, megerősítéséhez követelmény, hogy több (nemzetközi) szereplős megoldás legyen, de egyszerű, átlátható és főleg működőképes kivitelezésben, a lehetőséghez mérten a „puha biztonság” eszközeivel. Napjainkban azonban jelentős elmozdulást látunk a „kemény biztonság” irányába is (például az orosz-ukrán háború).

Az európai biztonság architektúrája törött, ezért a nemzetközi szereplők a békés állapotok visszaállításának megoldásán gondolkodnak. Milyen alternatívák jöhetnek szóba? A nemzetközi rendszer vizsgálata során egyfajta megoldást kínál pl. a multilateralizmus, amiben a civil és katonai együttműködés is helyet kap.

Már a második világháború után a jobb jövő megvalósításának eszköze volt a multilateralizmus. A hidegháború alatt sikerek és kudarcok egyaránt érték, de működőképes maradt. A hidegháború után azonban sok és sokféle hatással kellett szembenéznie, s ahogyan Kofi Annan fogalmazott: „Többé nem vehetjük készpénznek, hogy multilaterális intézményeink képesek megbirkózni mindezekkel a kihívásokkal.”⁸

Tény, hogy az Egyesült Nemzetek fennállása óta a Biztonsági Tanácsban az öt állandó tag nagyhatalmi túlsúlya meghatározó szerepet töltött be a világ rendjének alakításában, s ha a közös értékek és érdekek nem egyeztek, akkor nem „működött” a multilateralizmus. De mi a helyzet akkor, amikor az egyik állandó tag érintett a kialakult fegyveres konfliktusban? Hogyan alakul az európai biztonság? Milyen a nemzetközi szereplők magatartása, milyen szerepet tud betölteni a megoldások keresésében?

A szóbeli előadás számba vette a konferencián elhangzott gyakorlati megoldásokat,⁹ a megváltozott biztonsági környezet főbb jellemzőit és a lehetséges megoldásokkal is számolt. Ebből következtethető, hogy napjainkra a biztonságfelfogás megváltozott. Nevezetesen megváltozott a biztonsági percepció, amely a biztonsági szektorok (társadalmi, katonai, gazdasági, környezeti, politikai és kiber) mindegyikében mélyreható változásokat idézett elő.

⁶ AJP-9 NATO CIVIL-MILITARY CO-OPERATION (CIMIC) DOCTRINE, 1-1. p. [AJP-9.non-classified CIMIC Policy doc.doc \(nato.int\)](#) (Letöltve: 2022. december 01.)

⁷ I.m. 3-1-3-5. p.

⁸ Simai Mihály: A 75 éves ENSZ és a multilaterális együttműködés jövője a polarizálódó és a széteső világban In: 75 közös jövőnk a széteső világban ENSZ-Akadémia 2020, MENSZT, Budapest, 2020. 9.o.

⁹ Az absztrakt kötetben olvashatóak azok a CIMIC gyakorlati munkák, amelyekre itt csupán az elméleti keretek kapcsán csupán utalás van.

Nem meglepő tehát, hogy a nemzetközi rendszer szereplői a kilencvenes évek elejétől lendületesen keresték az új biztonsági kihívásokkal kapcsolatos kérdésekre a megfelelő válaszokat, s mindeközben a saját helyzetüket, szerepüket is a megváltozott nemzetközi viszonyok között. S miközben a szervezetek megújultak, a szervezeti filozófiájuk, a stratégiájuk is jelentős változásokon esett át.

A változó biztonsági környezetben megnőtt a kooperáció jelentősége, amelyben az ENSZ-en túl pl. az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnek (EBESZ-nek) is fokozott szerepe van. Napjaink válságkezelésében a nemzetközi szereplők közötti együttműködés mélyítésének a módszere egyben eszköze is a „puha biztonság” további erősítése. Ennek okán szükséges a különböző konfliktusok, válságok és a válságkezelési mechanizmusok értékelésére, különösen az azokat működtető szereplők alapos ismeretére a biztonságelméletek adta keretek között, amelyek jelentős hatást gyakorolnak az európai biztonsági architektúrára, azon belül a kontinens biztonságára is.

A fentiekén túl, mintegy esszenciaként szolgál az elméleti megközelítésnél az ember, a személyiség kiemelése. A civil-katonai együttműködés hitelessége éppen abban rejlik, hogy a az egyes válságok sújtotta területeken nyújtott politikai és katonai segítség, tevékenység, amelyekre intézmények épülnek, a helyi társadalom számára értéket képvisel, illetve az emberek sajátjuknak érzik azokat. Ennek megléte biztosítja, hogy stabil intézményi rendszer létrejöttét.

S végezetül az új típusú kihívások között egy konfliktus negatív megítélésének alapja általában a történelmi tapasztalat. A válságok, háborúk ugyanis végig kísérik az emberiség történelmét, s ezek negatív tapasztalatként jelennek meg. Ezt a nézetet képviseli, pl. Klaus von Beyme német politológus.¹⁰ A konfliktus a társadalomtudományokon belül sokféleképpen megközelíthető fogalom, jól tetten érhető ebben is az interdiszciplináris törekvés. Egyszerre használja a pszichológia, a filozófia, a szociológia, a politológia, a nemzetközi kapcsolatok elméletének fogalmait és a vizsgálati módszereit is. Ezt a megközelítést veszi alapul a biztonsági tanulmányok tudomány terület is.

S befejezés helyett, ha már az elmélet az előadás fő fókuszja, megállapítható, hogy a CIMIC-gyakorlat elméletében a gondolkodás kiemelendő elméleti érték. Miért?

„A konfliktusok keletkezési helye az emberi gondolkodás – állítja Matus János. Minden erőszakos cselekményt megelőz egy gondolkodási folyamat az érdekek azonosságairól vagy különbözőségeiről, az értékek harmóniájáról vagy ellentétéről. Ennek a gondolkodási folyamatnak az eredményei akkor is hatást gyakorolnak a cselekvésre, amikor azok látszólag meggondolatlanul következnek be.”¹¹

¹⁰ További részletek Klaus von Beyme: Culture in Politics and Governance – European Experiences, In: Indra de Soysa-Peter Zervakis (eds): Does Culture Matter? The Relevance of Culture in Politics and Governance in the Euro-Mediterranean Zone, 2001, 31-37. o. http://aei.pitt.edu/230/1/dp_ciu_soysa.pdf (Letöltve: 2022. december 03.)

¹¹ Matus János: *A katonai gondolkodás új irányzatai* http://www.zmne.hu/kulso/mhht/hadtudomany/2008/1_2/083-095.pdf (Letöltve: 2022. december 03.)

Panelbeszélgetés

(képekben)

Életképek

(narráció)

(regisztráció)

(filmkészítés)

(köszönetnyilvánítás)

(eszmecsere)

(a szervezők)

Köszönetnyilvánítás

Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik nagyban hozzájárultak a 2022. november 29-én megrendezett konferencia sikeréhez és hogy egy jó hangulatú rendezvény jöhetett létre.

Többek között:

- az MH KIKM állomány tagjainak;
- az MHTT CIMIC Szakosztály tagjainak;
- a Magyar Felderítők Társaság tagjainak;
- a nemzetbiztonsági szférából érdeklődőknek;
- az Óbudai Egyetem, a Nemzeti Közsolgálati Egyetem és más egyetemről érkezőknek;
- valamint a civil szférából érkező valamennyi érdeklődőknek.

Külön köszönetünket fejezzük ki előadóinknak – akik színes előadásaikkal tették izgalmassá konferenciánkat -, bízunk abban, hogy 2023-ban ismét találkozni fogunk a második, immár két naposra tervezett „Rend vagy Káosz” konferencián.

A Szervezők

<http://www.barcode-generator.de>
one column auto size

978-615-5954-13-9

(ISBN)

<http://www.barcode-generator.de>
one column auto size

978-615-5954-14-6

(e-ISBN)